

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

**Навчально-науковий Інститут мистецтв
Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРАКТИКА НАРОДНОГО ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА:
ДИРИГУВАННЯ ТА ЧИТКА ПАРТИТУР**

Рівень вищої освіти – бакалаврський

Освітня програма – інструментально-виконавське мистецтво

Спеціальність – 025 Музичне мистецтво

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від 16 січня 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Практика народного інструментального виконавства: Диригування та читка партитур
Викладач (і)	доц. Пасічняк Л.М.
Контактний телефон викладача	0997452990
E-mail викладача	lilia.pasichnyak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	–
Консультації	Консультації проводяться за потребою (наживо чи дистанційно)

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Практика народного інструментального виконавства: Диригування і читка партитур» забезпечує процес фахової освіти бакалаврів, формує всебічний розвиток особистісних і професійних якостей майбутнього спеціаліста як необхідну умову подальшої успішної самореалізації; входить у перелік дисциплін вільного вибору студента циклу професійної практичної підготовки вищих музичних навчальних закладів, які готують спеціалістів кваліфікації «артист ансамблю народних інструментів», «артист оркестру», «диригент оркестру», «викладач-інструменталіст». Предметом вивчення навчальної дисципліни є ансамблеві, оркестрові і хорові партитури, технологічний аналіз музичних творів різних історичних епох, національних шкіл, жанрів і стилів та практичного освоєння піаністичних прийомів читання нотного тексту.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – розвиток у студентів необхідних диригентських вмінь, навичок для організації та здійснення ансамблево-оркестрової діяльності як керівника та диригента аматорських та професійних колективів; навиків комплексного аналізу, читання та виконання на фортепіано партитур ансамблевих, оркестрових і хорових творів, різних за стильовими особливостями, фактурою викладення та прийомами виконавської реалізації партитурного тексту.

Цілі навчальної дисципліни – формування творчої особистості диригента, керівника ансамблю, оркестру народних інструментів; виховання у студентів любові до диригентської діяльності, оркестрового мистецтва.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність до розв'язання проблем.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 15. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

ФК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

ФК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

ФК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

ФК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

ФК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

ФК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

ФК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

ФК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської та педагогічної діяльності.

ФК 18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання

ПР 2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.

ПР 4. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПР 7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

ПР 9. Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю).

ПР 10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.

ПР 11. Застосовувати теоретичні знання та навички в менеджерській та аранжувальній практичній діяльності.

ПР 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПР 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
індивідуальні	31
семінарські заняття / практичні / лабораторні	-
самостійна робота	59

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I-II	025 «Музичне мистецтво»	I	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни		
Тема	кількість год.	
	індивідуальні заняття	самостійна робота
Тема 1. Практика народного інструментального виконавства: Диригування і читка партитур як навчальна дисципліна. Мета і завдання курсу. Орієнтовний індивідуально-тематичний план. Партитура, дирекціон, клавір.	2	4
Тема 2. З історії виникнення та розвитку диригування. Ознайомлення з літературою диригентського виконавства.	2	4
Тема 3. Хорова і оркестрова партитури. Види партитур.	2	4
Тема 4. Постановка диригентського апарату. Тактування. Типи диригентських жестів.	2	4
Тема 5. Партитурний запис хорових партій для однорідного хору в чотирьохрядково му викладі.	2	4
Тема 6. Основні схеми тактування. Відпрацювання елементів схеми 2/4 як підготовчого етапу включення музичного матеріалу (хорові мініатюри а capella) .	2	4
Тема 7. Ауфтакт і його роль в диригуванні. Показ вступу.	2	4
Тема 8. Партитурний запис хорових партій для мішаного хору в чотирьохрядково му викладі.	2	4
Тема 9. Ознайомлення з схемою 3/4. Поєднання вертикального та горизонтального рухів рук в схемі 3/4. Практичне виконання творів в розмірі 3/4.	2	4
Тема 10. Відпрацювання елементів вступів та зняття окремих партій.	2	4

Тема 11. Замах. Види замахів. Поняття про динамічні відтінки та агогіку.	2	4
Тема 12. Поняття “точки відбиття” в диригентському жесті. Показ характеру подачі звуку.	2	4
Тема 13. Поняття про основні темпи (повільні, помірні, швидкі).	2	4
Тема 14. Навики роботи з камертоном.	2	4
Тема 15. Практичне виконання творів в розмірі 2/4 та 3/4.	3	3

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Перевірка знань і вмінь студентів проводиться у вигляді проміжних і підсумкових контрольних заходів. Поточний контроль та оцінювання самостійної роботи студента проводиться безпосередньо на індивідуальних заняттях впродовж всього навчального курсу. Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС. Максимальна кількість балів, яку отримують студенти – 100, з яких 50 балів студент отримує за відвідування занять, виконання навчальних завдань, а других 50 – за виконання програмових творів на заліку, відповіді на контрольні питання (колоквіум)
Вимоги до письмових робіт	Кореляція поставлених завдань, теоретичної та практичної значимості й висновків у написанні анотації та аналізу, виконуваних студентом творів. . Оцінюється від 1 до 10 балів.
Семінарські заняття	немає
Умови допуску до підсумкового контролю	Опрацювання матеріалу курсу. Усні відповіді на індивідуальних заняттях.
Підсумковий контроль	Проміжний модульний (семестровий) контроль включає індивідуальне опитування та оцінювання з теоретичних питань програми (колоквіум). Форма підсумкового контролю: 2 семестр - залік.

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
індивідуальні	31
семінарські заняття / практичні / лабораторні	-
самостійна робота	59

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
III-IV	025 «Музичне мистецтво»	II	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни		
Тема	кількість год.	
	індивідуальні заняття	самостійна робота
Тема 1. Ознайомлення з схемою 4/4. Показ вступу і зняття.	2	4
Тема 2. Тактування обома руками. Функції правої та лівої рук диригента	2	4
Тема 3. Транспонування хорових партитур на м.2 вище або нижче оригіналу.	2	4
Тема 4. Диригування горизонтальних елементів розміру 4/4 з включенням плечової частини руки.	2	4
Тема 5. Читання з листа дворядкових партитур для однорідних хорів, спів хорових партій.	2	4
Тема 6. Акцент. Синкопа.	2	4
Тема 7. Диригування хорових мініатюр а capella в розмірі 4/4. Ознайомлення та диригування інструментальних творів для ансамблю народних інструментів (троїсті музики).	2	4
Тема 8. Тактування довгих ритмічних тривалостей та довгих пауз.	2	4
Тема 9. Читання партитур для мішаного хору в трирядковому викладі, спів хорових партій.	2	4
Тема 10. Складні розміри. Дроблення на «3» в 6, 9, 12-дольних схемах.	2	4
Тема 11. Читання партитур для мішаного хору в	2	4

чотирирядковому викладі (гомофонно-гармонічного, поліфонічного складу), спів хорових партій.		
Тема 12. Значення оркестрового класу у формуванні диригента. Види і типи оркестрів народних інструментів.	3	5
Тема 13. . Аналіз партитури для соліста і хору. Прийоми гри на фортепіано.	3	5
Тема 14. Диригування хорового твору з музичним супроводом (розмір 2/4, 3/4, 4/4); інструментального твору для оркестру народних інструментів (по клавiру); інструментальних мініатюр для камерного ансамблю та малого складу симфонічного оркестру (по клавiру	3	5

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Перевірка знань і вмінь студентів проводиться у вигляді проміжних і підсумкових контрольних заходів. Поточний контроль та оцінювання самостійної роботи студента проводиться безпосередньо на індивідуальних заняттях впродовж всього навчального курсу. Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС. Максимальна кількість балів, яку отримують студенти – 100, з яких 50 балів студент отримує за відвідування занять, виконання навчальних завдань, а других 50 – за виконання програмових творів на заліку, відповіді на контрольні питання (колоквіум)
Вимоги до письмових робіт	Кореляція поставлених завдань, теоретичної та практичної значимості й висновків у написанні анотації та аналізу, виконуваних студентом творів. . Оцінюється від 1 до 10 балів.
Семінарські заняття	немає
Умови допуску до підсумкового контролю	Опрацювання матеріалу курсу. Усні відповіді на індивідуальних заняттях.
Підсумковий контроль	Проміжний модульний (семестровий) контроль включає індивідуальне опитування та оцінювання з теоретичних питань програми (колоквіум). Форма підсумкового контролю: 3 сем. – екзамен, 4 сем. – залік.

Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
індивідуальні	29
семінарські заняття / практичні / лабораторні	-
самостійна робота	61

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
V-VI	025 «Музичне мистецтво»	III	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни		
Тема	кількість год.	
	індивідуальні заняття	самостійна робота
Тема 1. Повторення та удосконалення елементів диригентської техніки, практичних навиків через поглиблення конкретизації функції правої і лівої руки.	1	4
Тема 2. Ансамблеві партії, їх функції.	1	4
Тема 3. Фермата. Види фермат.	1	4
Тема 4. Показ зняття в кінці музичного твору. Вступ та зняття звучання в середині музичного твору.	2	4
Тема 5. Транспонуючі інструменти. Стрі.	2	4
Тема 6. Акомпанемент. Робота диригента з солістом та хоровим колективом.	2	4
Тема 7. Читання з нот дво-, трирядкових партитур для однорідних ансамблів народних інструментів.	2	4
Тема 8. Диригування 2-3 творів: інструментальний твір для оркестру народних інструментів та оркестровий акомпанемент для соліста; інструментальний твір для камерного ансамблю та малого складу симфонічного оркестру (по партитурі).	2	4
Тема 9. Тактування синкоп.	1	4
Тема 10. Читання 2–5-и рядкових партитур для неоднорідних ансамблів народних інструментів.	2	4
Тема 11. Робота над партитурою.	2	4

Тема 12. Аналіз партитур для однорідних та неоднорідних ансамблів. Прийоми гри на фортепіано.	2	2
Тема 13. Практичне втілення вивченого матеріалу через диригування ансамблем, оркестром в режимі репетиційної роботи.	1	2
Тема 14. Тактування перемінних розмірів.	1	2
Тема 15. Транспонування партитур для однорідних та неоднорідних ансамблів на м.2 вище або нижче оригіналу.	2	2
Тема 16. Оркестрова партитура. Види партитур. Редукція партитури.	1	2
Тема 17. Ключові позначення оркестрових партій. Види ключів.	1	2
Тема 18. Відпрацювання екзаменаційної програми (інструментальний твір та акомпанемент солісту для оркестру народних інструментів) в класі під фортепіано та репетиціях навчального ансамблю, оркестру.	3	5

Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Перевірка знань і вмінь студентів проводиться у вигляді проміжних і підсумкових контрольних заходів. Поточний контроль та оцінювання самостійної роботи студента проводиться безпосередньо на індивідуальних заняттях впродовж всього навчального курсу. Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС. Максимальна кількість балів, яку отримують студенти – 100, з яких 50 балів студент отримує за відвідування занять, виконання навчальних завдань, а других 50 – за виконання програмових творів на заліку, відповіді на контрольні питання (колоквіум)
Вимоги до письмових робіт	Кореляція поставлених завдань, теоретичної та практичної значимості й висновків у написанні анотації та аналізу, виконуваних студентом творів. . Оцінюється від 1 до 10 балів.
Семінарські заняття	немає
Умови допуску до підсумкового контролю	Опрацювання матеріалу курсу. Усні відповіді на індивідуальних заняттях.
Підсумковий контроль	Проміжний модульний (семестровий) контроль включає індивідуальне опитування та оцінювання з теоретичних питань програми (колоквіум). Форма підсумкового контролю: 5 сем. – екзамен, 6 сем. – залік.

1. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
індивідуальні	23
семінарські заняття / практичні / лабораторні	-
самостійна робота	52

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VII-VIII	025 «Музичне мистецтво»	IV	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни		
Тема	кількість год.	
	індивідуальні заняття	самостійна робота
Тема 1. Тактування особливих видів ритмічного поділу.	1	2
Тема 2. Аколади. Оркестрові групи, їх функції. Фактура. Типи фактур.	1	2
Тема 3. Педалізація в процесі гри партитур для оркестрів народних інструментів. Педалізація в процесі гри партитур для оркестрів народних інструментів.	1	2
Тема 4. Зміни темпів.	1	2
Тема 5. Прийоми виконання на фортепіано партитур гармонічного та поліфонічного складу фактури для оркестрів народних інструментів.	1	2
Тема 6. Читання фрагментів перекладів симфонічних партитур для оркестрів народних інструментів.	1	2
Тема 7. Загальні правила пристосування основних схем і їх варіантів до різних розмірів.	1	2
Тема 8. Читання партитур акомпанементів для оркестрів народних інструментів.	1	2
Тема 9. Аналіз партитур для домрового складу оркестру народних інструментів. Форма, фактура, оркестрові функції, регістри, штрихи.	1	2
Тема 10. Тактування творів без визначеного розміру	1	2
Тема 11. Аналіз групи домр у партитурі для оркестру народних інструментів: фактура, оркестрові функції,	1	2

штрихи, регістри, динаміка, способи викладу музичного матеріалу.		
Тема 12. Аналіз групи оркестрових баянів або оркестрових гармонік у партитурі для оркестру народних інструментів: фактура, оркестрові функції, штрихи, регістри, динаміка, способи викладу музичного матеріалу.	1	2
Тема 13. Диригування 2-3 творів: інструментальний твір для оркестру (ансамблю) народних інструментів та оркестровий акомпонемент для соліста, інструментальний твір для камерного ансамблю та малого складу симфонічного оркестру (по партитурі), хоровий твір (семи-, дев'яти і дванадцятидольна схеми).	1	4
Тема 14. Аналіз групи ударних у партитурі для оркестру народних інструментів: фактура, оркестрові функції, динаміка.	1	2
Тема 15. Аналіз стунно-смичкової групи у партитурі для оркестру українських народних інструментів: фактура, оркестрові функції, штрихи, регістри, динаміка, способи викладу музичного матеріалу.	1	2
Тема 16. Одночасне тактування різних розмірів.	1	2
Тема 17. Аналіз групи кобз у партитурі для оркестру українських народних інструментів: фактура, оркестрові функції, штрихи, регістри, динаміка, способи викладу музичного матеріалу.	1	2
Тема 18. Аналіз групи бандур у партитурі для оркестру українських народних інструментів: фактура, оркестрові функції, штрихи, регістри, динаміка, способи викладу музичного матеріалу.	1	2
Тема 19. Робота над партитурою.	1	4
Тема 20. Аналіз духової групи у партитурі для оркестру українських народних інструментів: фактура, оркестрові функції, штрихи, регістри, динаміка, способи викладу музичного матеріалу.	1	4
Тема 21. Практичне засвоєння способів перекладення оркестрових партитур для фортепіано.	1	4
Тема 22. Практичне втілення вивченого матеріалу (інструментальний твір та акомпанемент солісту для оркестру (ансамблю) народних інструментів), через диригування оркестром (ансамблем) в режимі репетиційної роботи.	2	2

2. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Перевірка знань і вмінь студентів проводиться у вигляді проміжних і підсумкових контрольних заходів. Поточний контроль та оцінювання самостійної роботи студента проводиться безпосередньо на індивідуальних заняттях впродовж всього навчального курсу. Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС. Максимальна кількість балів, яку отримують студенти –
---	--

	100, з яких 50 балів студент отримує за відвідування занять, виконання навчальних завдань, а других 50 – за виконання програмових творів на заліку, відповіді на контрольні питання (колоквіум)
Вимоги до письмових робіт	Кореляція поставлених завдань, теоретичної та практичної значимості й висновків у написанні анотації та аналізу, виконуваних студентом творів. . Оцінюється від 1 до 10 балів.
Семінарські заняття	немає
Умови допуску до підсумкового контролю	Опрацювання матеріалу курсу. Усні відповіді на індивідуальних заняттях.
Підсумковий контроль	Проміжний модульний (семестровий) контроль включає індивідуальне опитування та оцінювання з теоретичних питань програми (колоквіум). Форма підсумкового контролю: 7 сем. – залік, 8 сем. – екзамен.

3. Політика навчальної дисципліни

Орієнтація завдань курсу на формування умінь самоорганізації творчого потенціалу студентів визначає педагогічно керовану стратегію освоєння ними конкретного алгоритму самостійної роботи в процесі індивідуальної музично-виконавської діяльності.

Важливим завданням політики курсу «Практика народного інструментального виконавства: Диригування і читка партитур» є реалізація методичного інструментарію стимулювання позитивної мотивації майбутніх музикантів-фахівців до вдосконалення індивідуальної майстерності у різних напрямках музичного виконавства, активізації їх творчої ініціативи, готовності до успішної самореалізації у подальшому професійно-особистісному кар'єрному зростанні.

У взаємовідносинах «викладач–студент» провідними є загальні морально-етичні принципи та правила поведінки, відповідно до Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ухваленого Конференцією трудового колективу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 29 грудня 2015 року.

Відвідування занять. Звертається особлива увага на відвідування студентами індивідуальних занять, підготовку запропонованих завдань самостійної роботи, творчий підхід до вирішення проблемних ситуацій, що виникають під час індивідуальних занять, уміння застосовувати теоретичні знання при накресленні (моделюванні) шляхів розв'язання таких ситуацій. Пропуски здійснюються у вигляді підготовки індивідуальних творчих завдань (анотацій, рефератів) та опрацюванні літератури із навчальної дисципліни.

Неформальна освіта:

Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)
<https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

4. Рекомендована література

1. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий спів: Актуалізація звичаєвої традиції : навч. посіб. Київ : Ред. журн. «Укр. Світ», 2002. 440 с.: іл., нот.
2. Бурбан М. Українські хори і диригенти. Дрогобич: Посвіт, 2006. 640 с.
3. Вечір Д. В. Аналіз музики в аспекті фактурно-гармонійного комплексу. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки й теорії і практики освіти : зб. наук. робіт.* Харків : Стиль-Іздат, 2003. Вип. 11. С. 84–92.
4. Гайдено А.П. Інструментознавство та основи теорії інструментування: підручник. Харків : Майдан, 2010. 156 с.
5. Гаврилук В. Є., Марач О. М., Плечелюк Г.М. Система ауфтактів як засіб управління музичним виконанням. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів. Луцьк : Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2018. 28с. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/14573/3/aufaktiv.pdf>
6. Доронюк В.Д. Курс техніки диригування. Івано-Франківськ: Івано-Франківська обласна друкарня, 2004. 292 с.
7. Історія диригування (оркестрове виконавство): методичні матеріали з курсу / уклад. Ю.І.Лошков. Х.: ХДАК, 2002. 34 с.
8. Костюк Н. Богослужбова музична культура. *Історія української музики.* Київ : ІМФЕ, 2009. С. 70–159.
9. Леонтович М. Хорові твори / ред.-упоряд. В. В. Кузик. Київ : Музична Україна, 2005. 341 с.
10. Кучерук В.Ф., Кучерук Н. П. Оркестрове диригування : методичні рекомендації. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 16 с.
11. Ляшко М. П. Мистецтво диригування як феномен музичної культури. *Science, Research, Development.* № 3. URL: http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/scientific_conference/75/1/75-01_35-44.pdf
12. Макаренко Г.Г. Творчість диригента в контексті інтегративного підходу: автореф. дис... док. Мистецтвознавства: 17.00.01. НМАУ ім. П.Чайковського. К., 2006. 34 с.
13. Марцинковський С., Марцинковська І. Хрестоматія з диригування (клавир, партитура): Навчальний посібник, Херсон: ХДУ, 2009. 166 с.
14. Мурза С.А. Диригентський жест як інструментально-виконавський феномен: компаративно-технологічний підхід. дис... канд.

- мистецтвознавства. 17.00.03 Музичне мистецтво. Одеса, 2021. 196 с.
15. .Онищук В. Професійна підготовка майбутнього диригента оркестрового колективу як педагогічна проблема. Нова педагогічна думка. 2016. № 4. С. 65-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2016_4_17
 16. Опарик Л.М. Читка партитур : хрестоматія. Івано-Франківськ, 2019. 46 с. URL: <http://lib.pu.if.ua/elibrary-res.php?a=хрестоматія&nom=2>.
 17. .Островська Т.В. Диригентська діяльність як складова частина творчого процесу підготовки вчителя музики. Вісник Луганського нац. ун-ту ім. Т.Шевченка. 2009. №5 (168). Ч.ІІ. С.42-45
 18. Пасічняк Л.М. Робота диригента над музичним твором: Методичні рекомендації до дисципліни «Оркестрове диригування» для студентів вищих музичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації напряму підготовки «Музичне мистецтво». Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2012. 72 с.
 19. Прокулевич. О. Основи хорового диригування : навчальний посібник. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. 140 с.
 20. Сверлюк Я. В. Диригентсько-оркестрова освіта: теорія, методика, практика: монографія. Рівне: РДГУ, 2007. 235 с.
 21. Стефіна Н.В. Хрестоматія з хорового диригування. Випуск III (у шести частинах). Частина друга: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Суми : видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2015. 290 с.
 22. Стукаленко З. Оркестрове диригування. Кропивницький : ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2017. 137 с
 23. Українська музика [Ноти] : Оркестрові партитури. Ч.1 / упоряд. Корницький Є. Тернопіль : Підручники і посібники, 2003. 256 с.
 24. Хащеватська С. Інструментознавство: підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 256 с.
 25. Цицирев В.М. Оркестр народних інструментів як феномен української культури: навчальний посібник. Харків : ХДАК, 2006. 60 с.

Викладач

доц. Пасічняк Л.М.